

ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра публічного управління та адміністрування

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

ГРОМАДСЬКИЙ КОНТРОЛЬ В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Студентки 3 курсу 8 с групи
спеціальності 281 «Публічне
управління та адміністрування»
освітньої програми «Публічне
управління та адміністрування»

Науковий керівник
к.е.н., доцент

Гарант освітньої програми,
к.держ.упр.

Чупахіної
Анастасії
Сергіївни

Головня
Юлія
Ігорівна

Динник
Ірина
Петрівна

КИЇВ 2023

Державний торговельно-економічний університет

Факультет економіки, менеджменту та психології

Кафедра публічного управління та адміністрування

Освітній ступінь: бакалавр

Спеціальність: публічне управління та адміністрування

Освітня програма: публічне управління та адміністрування

Затверджую

Зав. кафедри

«30» грудня 2022 р.

Завдання на випускню кваліфікаційну роботу

Чупахіній Анастасії Сергіївні

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема випускної кваліфікаційної роботи: «Громадський контроль в органах місцевого самоврядування»

Затверджена наказом ректора від «14» грудня 2022 р. № 3417

2. Строк здачі студентом закінченої роботи: 01.02.2023

3. Цільова установка та вихідні дані до роботи

Мета роботи: розробка та обґрунтування напрямів підвищення прозорості та відкритості органів місцевого самоврядування.

Об'єкт дослідження: процес здійснення громадського контролю за діяльністю Оболонської районної в місті Києві державною адміністрацією.

Предмет дослідження: теоретико-організаційні та методичні засади здійснення громадського контролю за діяльністю органів місцевого самоврядування.

4. Зміст випускної кваліфікаційної роботи (перелік питань за кожним розділом):

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. Аналіз громадського контролю в органах місцевого самоврядування

1.1 Механізми здійснення громадського контролю в органах місцевого самоврядування

1.2 Оцінка ефективності здійснення громадського контролю за діяльністю Оболонської районної в місті Києві державною адміністрацією

РОЗДІЛ 2. Напрями підвищення прозорості та відкритості органів місцевого самоврядування

2.1. Проблемні аспекти здійснення громадського контролю за діяльністю Оболонської районної в місті Києві державною адміністрацією

2.2. Розроблення комплексу заходів по удосконаленню громадського контролю в органах місцевого самоврядування

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

4. Календарний план виконання роботи

№ пор.	Назва етапів випускної кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	
		за планом	фактично
1	Визначення напрямку дослідження та затвердження теми випускної кваліфікаційної роботи	До 24.11.2022	24.11.2022
2	Складання плану та підготовка індивідуального завдання для виконання випускної кваліфікаційної роботи	До 30.12.2022	30.12.2022
3	Представлення на рецензування науковому керівнику рукопису першого розділу випускної кваліфікаційної роботи	До 10.01.2023	10.01.2023
4	Представлення на рецензування науковому керівнику рукопису другого розділу випускної кваліфікаційної роботи	До 20.01.2023	20.01.2023
5	Представлення закінченої випускної кваліфікаційної роботи	До 27.01.2023	27.01.2023
6	Підготовка письмового відгуку на випускні кваліфікаційні роботи	До 01.02.2023	01.02.2023
7	Проведення попереднього захисту випускних кваліфікаційних робіт	01-02. 06.2023	01-02. 06.2023
8	Вирішення питання про допуск випускної кваліфікаційної роботи до захисту	До 10.02.2023	До 10.02.2023
9	Направлення випускної кваліфікаційної роботи із зовнішньою рецензією у ЕК для захисту	За графіком	За графіком

5. Дата видачі завдання «30» грудня 2022 р.

6. Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи

Головня Юлія Ігорівна

(прізвище, ініціали, підпис)

7. Гарант освітньої програми Динник І.П.

8. Завдання прийняв до виконання студент Чухахіна А.С.

(прізвище, ініціали, підпис)

9. Відгук наукового керівника випускної кваліфікаційної роботи:

Випускна кваліфікаційна робота виконана на актуальну тему, оскільки присвячена питанням громадського контролю в органах державної влади.

У першому розділі автором проаналізовано механізми здійснення громадського контролю в органах місцевого самоврядування та проведено оцінку ефективності здійснення громадського контролю за діяльністю

Оболонської районної в місті Києві державною адміністрацією.

Другий розділ роботи присвячено проблемним аспектам здійснення громадського контролю за діяльністю Оболонської районної в місті Києві державною адміністрацією. Також автором здійснено спробу розроблення комплексу заходів по удосконаленню громадського контролю в органах місцевого самоврядування.

Проте слід зазначити, що ВКР носить теоретичний характер і потребує більш ґрунтовних практичних досліджень, зокрема в частині конкретних рекомендацій.

У процесі дослідження здобувач продемонстрував достатній рівень володіння методологією наукових досліджень, вміння використовувати сучасні методи оброблення інформації.

Робота відповідає затвердженій темі, виконана відповідно до завдання, мету дослідження в цілому досягнуто.

Випускна кваліфікаційна робота виконана у повному обсязі, відповідає встановленим вимогам та рекомендується до захисту з позитивною оцінкою, а її автор Чупахіна А.С. на отримання кваліфікації бакалавра зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування».

Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи _____
(підпис, дата)

Відмітка про попередній захист Динник Ірина Петрівна _____
(підпис, дата)

10. Висновок про випускну кваліфікаційну роботу:

Випускна кваліфікаційна робота студента Чупахіна А.С. _____
(прізвище, ініціали)

може бути допущена до захисту екзаменаційній комісії.

Гарант освітньої програми: Динник І.П. _____
(підпис)

Завідувач кафедри: Новікова Н.Л. _____
(підпис)

«01» лютого 2023 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. Аналіз громадського контролю в органах місцевого самоврядування	5
1.1 Механізми здійснення громадського контролю в органах місцевого самоврядування	5
1.2 Оцінка ефективності здійснення громадського контролю за діяльністю Оболонської районної в місті Києві державної адміністрації	8
РОЗДІЛ 2. Напрями підвищення прозорості та відкритості органів місцевого самоврядування	15
2.1. Проблемні аспекти здійснення громадського контролю за діяльністю Оболонської районної в місті Києві державної адміністрації	15
2.2. Розроблення комплексу заходів по удосконаленню громадського контролю в органах місцевого самоврядування	18
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	32
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	35

SCIENTIA DIFFICILIS SED FRUCTUOSA

ВСТУП

В сучасних умовах розвитку та ускладнення ринкових відносин, посилення негативного впливу кризових явищ, важливого значення набувають проблеми забезпечення прозорості та ефективності діяльності органів місцевого самоврядування. При цьому одним з найбільш важливих важелів забезпечення такої прозорості й ефективності є громадський контроль. Ефективність даного важелю зумовлена тим, що саме участь громадян в діяльності органів місцевого самоврядування з огляду на їх максимальну зацікавленість, вважається максимально результативною.

З урахуванням зазначеного напрям даного дослідження можна вважати як актуальний.

Окресленою проблематикою на сьогодні займається ряд вчених, серед яких: Крупник А. С. [1], Пухкал О.Г. [3], Пашинський О.С. [4], Лебідь А. Є [12], Назаров М. С. [12], Кожина А.В. [13] та багато інших. При цьому важливо зауважити, що питання забезпечення прозорості та відкритості органів місцевого самоврядування, в тому числі за допомогою громадського контролю, не можна вважати остаточно вивченим.

Метою даної роботи є розробка та обґрунтування напрямів підвищення прозорості та відкритості органів місцевого самоврядування.

Задля досягнення поставленої мети в роботі вирішено наступні завдання:

- узагальнити механізми здійснення громадського контролю в органах місцевого самоврядування;
- провести оцінку ефективності здійснення громадського контролю за діяльністю Оболонської районної в місті Києві державною адміністрацією;
- обґрунтувати проблемні аспекти здійснення громадського контролю за діяльністю Оболонської районної в місті Києві державною адміністрацією;
- розробити комплекс заходів по удосконаленню громадського контролю в органах місцевого самоврядування.

Об'єктом дослідження є процес здійснення громадського контролю за діяльністю Оболонської районної в місті Києві державною адміністрацією.

Предметом роботи виступають теоретико-організаційні та методичні засади здійснення громадського контролю за діяльністю органів місцевого самоврядування.

В роботі використано методи аналізу, синтезу- для аналізу громадського контролю в органах місцевого самоврядування, логічного узагальнення, систематизації, арифметичного підрахунку, порівняння – для оцінки ефективності здійснення громадського контролю за діяльністю Оболонської районної в місті Києві державною адміністрацією, методи систематизації та порівняння – для розробки напрямів підвищення прозорості та відкритості органів місцевого самоврядування.

Інформаційною базою дослідження виступають наукові праці, присвячені актуальним питанням здійснення громадського контролю за діяльністю органів місцевого самоврядування, нормативно-правові акти, що регулюють діяльність органів місцевого самоврядування, а також документація й статистичні дані щодо діяльності Оболонської районної в місті Києві державної адміністрації.

Випускна кваліфікаційна робота складається зі вступу, 2-х розділів, висновків і пропозицій, списку використаних джерел і додатків. Основний текст роботи становить 38 сторінок, в т.ч. 1 таблиця, 3 рисунки. Список використаних джерел містить 26 найменувань, викладених на 6 сторінках.

РОЗДІЛ 1

АНАЛІЗ ГРОМАДСЬКОГО КОНТРОЛЮ В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

1.1 Механізми здійснення громадського контролю в органах місцевого самоврядування

Серед вітчизняних та зарубіжних дослідників не існує єдності щодо визначення сутності поняття громадського контролю.

Так, на думку А. Крупника, громадський контроль є інструментом громадської оцінки виконання органами влади та іншими підконтрольними об'єктами їхніх соціальних завдань. Такий контроль — невід'ємна складова системи публічного управління та незамінний чинник розвитку соціуму в умовах розбудови демократичної, соціальної, правової держави [5, с. 146 — 147].

У свою чергу, О. Полтараков визначає громадський контроль як систему відносин громадянського суспільства з державою. Система ґрунтується на підзвітності органів державної виконавчої влади органам державної законодавчої влади (парламентський контроль) і недержавним структурам ("третьому сектора" та ЗМІ) [14].

На нашу думку, громадський контроль, що являє собою вид соціального контролю, є комплексом різних заходів, який здійснюють громадяни, інститути громадського суспільства (політичні партії, профспілки, ЗМІ, громадські об'єднання) зі спостереження та перевірки діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування з метою примусу влади до виконання норм законів, відповідального та компетентного виконання своїх обов'язків.

Таким чином, важливо відзначити, що суб'єктами громадського контролю передусім виступають окремі громадяни (як правило, від імені громадськості) та об'єднання громадян (суспільні об'єднання, політичні

партії, професійні союзи, молодіжні та інші громадські організації, органи самоорганізації населення, трудові колективи, збори громадян за місцем проживання).

При цьому їхні контрольні повноваження, як правило, не мають юридично-владного змісту, відповідно рішенням громадських організацій за результатами перевірок притаманний рекомендаційний характер [8].

У свою чергу, об'єктом громадського контролю є діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування, а також різноманітних підприємств, установ і організацій.

Також об'єктом громадського контролю може стати поведінка окремих державних або політичних діячів. Завдання громадського контролю полягає у тому, щоб не допустити дій контрольованих суб'єктів за межами законності та правопорядку, попередити можливі відхилення від намічених цілей, а також інтересів суспільства та його суб'єктів, а у разі появи цих відхилень усунути їх негативні наслідки.

Громадський контроль здійснюється за допомогою прямих (безпосереднє волевиявлення громадян) та непрямих (через органи, утворені громадянами) засобів. Під засобами громадського контролю мається на увазі дія чи система дій, що використовуються громадянами під час здійснення свого контролю над діяльністю органів державної влади та місцевого самоврядування [16].

Відповідно до положень Закону України "Про об'єднання громадян" громадські об'єднання можуть здійснювати перевірку виконання норм Конституції України, законів України та інших нормативно-правових актів, прийнятих управлінських рішень органами місцевого самоврядування, за результатами яких та на підставі складених при цьому протоколів та актів інформують про виявлені порушення, вносять пропозиції щодо притягнення правопорушників до відповідальності.

Виокремлюють 4 ключових механізми здійснення громадського контролю в органах місцевого самоврядування (рис. 1.1):

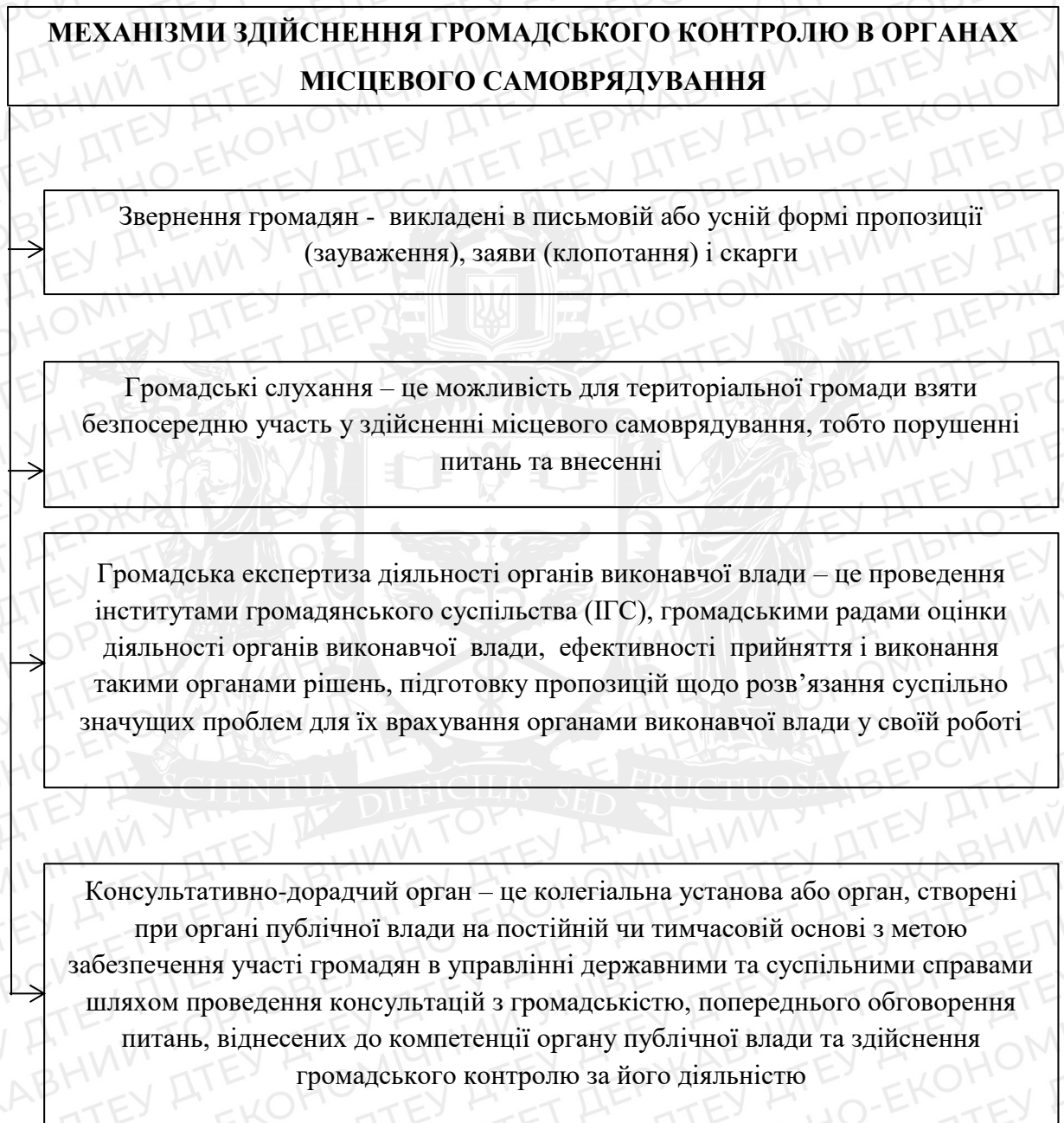

Рис. 1.1. Механізми здійснення громадського контролю в органах місцевого самоврядування [13]

Громадський контроль може здійснюватися в найрізноманітніших формах, зокрема у формах, узагальнених на рисунку 1.2:

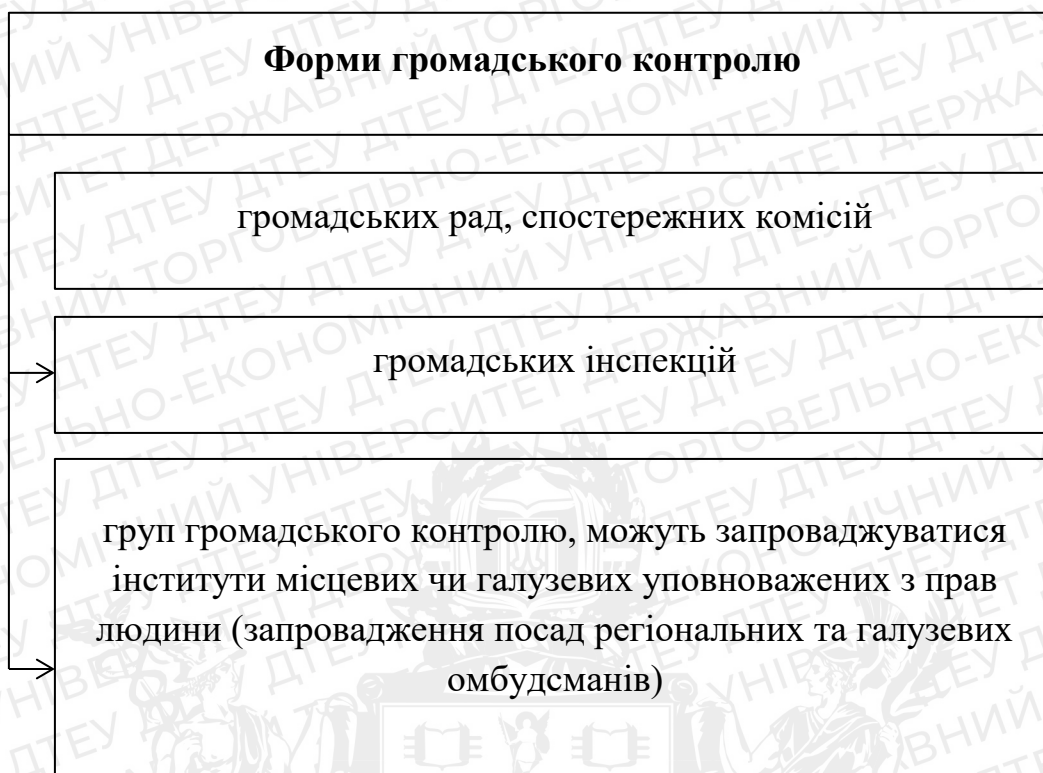

Рис. 1.2. Форми громадського контролю [4].

Безпосередня реалізація громадського контролю в демократичній державі може відбуватися шляхом участі громадян у громадських радах чи громадських слуханнях, залучення представників громадськості до конкурсних та інших комісій.

Отже, громадський контроль можна визначити як форму реалізації конституційних прав громадян на участь в управлінні державними справами, яка проявляється через гарантовану державою та законом можливість спостереження за діяльністю органів публічної влади, звернення для отримання публічних послуг, участь в ухваленні нормативних актів, а також здійснення іншої взаємодії з органами публічної влади під час реалізації ними функцій держави, зокрема й у забезпеченні публічного порядку та гарантуванні безпеки [25].

Завданнями громадського контролю в демократичній державі є:

- отримання повної інформації щодо діяльності органів публічної влади;

- сприяння підвищенню ефективності роботи органів державної влади та місцевого самоврядування;
- поширення соціально значущої функції органів публічної влади;
- підтримання іміджу органів публічної влади, діяльності та престижу роботи органів публічної влади;
- забезпечення прозорого відбору кадрів для органів публічної влади, їх переміщення, просування кар'єрними сходами тощо;
- підвищення рівня забезпечення прав і свобод громадян у діяльності органів публічної влади;
- покращення якості та порядку надання адміністративних послуг органами публічної влади тощо [6].

Таким чином громадський контроль відіграє важливу роль в умовах сьогодення і виступає одним з найбільш ефективних форм контролю з огляду на те, що має виражені ознаки незалежності та перманентності.

1.2 Оцінка ефективності здійснення громадського контролю за діяльністю Оболонської районної в місті Києві державною адміністрацією

Діяльність Оболонської районної в місті Києві державної адміністрації ґрунтується на засадах законності і персональної відповідальності, проводиться на принципах прозорості, підвищення ефективності прийнятих управлінських рішень і направлена на всебічне задоволення прав і свобод громадян.

Протягом останніх років керівництво Оболонською районною в місті Києві державною адміністрацією здійснювали голова, перший заступник голови, заступники голови, керівник апарату та заступник керівника апарату Оболонської районної в місті Києві державної адміністрації.

До складу Оболонської районної в місті Києві державної адміністрації входить апарат Оболонської районної в місті Києві державної адміністрації та

8 структурних підрозділів Оболонської районної в місті Києві державної адміністрації (з правом юридичної особи).

Структурою Оболонської районної в місті Києві державної адміністрації станом на 01 січня 2023 року передбачено 372 штатні одиниці, в тому числі державних службовців – 349, з них фактично працюючих – 313.

Для забезпечення прозорості та вільного доступу громадян до інформації постійно проводиться робота щодо налагодження ефективного зворотного зв'язку між Оболонською районною в місті Києві державною адміністрацією та громадськістю району, залучення активних мешканців, представників Громадської ради при Оболонській РДА до обговорення та прийняття рішень, пов'язаних з інтересами різних соціальних груп.

Проводяться консультації з громадськістю з питань, що стосуються суспільно-економічного розвитку району та життєвих інтересів мешканців району, адже це важливий інформаційний захід, спрямований на з'ясування громадської думки на етапі підготовки рішень органом влади або під час внесення змін.

За пропозиціями структурних підрозділів адміністрації та Громадської ради при Оболонській РДА затверджено орієнтовний план консультацій з громадськістю.

Підтвердженням відкритості, доступності, прозорості у роботі районної влади, готовності до діалогу з громадою є реалізація багатьох проектів та ініціатив мешканців району.

На сьогодні субвеб-сторінка є ефективним інструментом доступу громадськості до інформації, а наявність вичерпної інформації зменшує необхідність звернень до державних органів. Діалог між владою та громадою дає змогу формувати дієвий механізм вирішення багатьох проблем. Районна влада і надалі буде докладати всіх зусиль для збереження позитивної динаміки розвитку та покращення рівня життя та добробуту населення.

Форми участі інститутів громадянського суспільства у Оболонській районної в місті Києві державної адміністрації різняться та набувають

відмінних ознак в залежності від прав, які надаються громадянам. При цьому, способи реалізації прав, що надаються інститутам громадянського суспільства є формами участі цих суб'єктів в публічному адмініструванні.

Щодо громадського контролю за діяльністю Оболонської районної в місті Києві державної адміністрації, то він реалізується у наступних формах:

- проведення органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування громадських слухань з громадськістю щодо проектів нормативно-правових актів під час їх розроблення зі встановленням вичерпного переліку випадків, коли такі консультації не проводяться [7];
- створення та функціонування громадських (експертних) рад у діяльності суб'єктів публічної адміністрації [8];
- проведення громадської експертизи діяльності органів влади, антикорупційної громадської експертизи діяльності суб'єктів публічного адміністрування [9];
- забезпечення можливості звернення громадян в електронній формі до суб'єктів публічного адміністрування та можливість подання електронної петиції [10];
- забезпечення можливості звернення громадян до суб'єктів публічного адміністрування за допомогою засобів телефонного зв'язку через визначені контактні центри, телефонні "гарячі лінії" (далі – телефонне звернення), а також з використанням Інтернету та засобів електронного зв'язку [11] тощо.

Основи успішного існування громади — прозорість та відкритість влади з одночасною громадською активністю жителів. А ефективний діалог та подальша згода в питаннях життєдіяльності громади — фундамент її розвитку.

Для налагодження такої взаємодії існують різноманітні інструменти громадської участі — методи та засоби, що дають можливість впливати на ухвалення рішень органів місцевого самоврядування (ОМС).

Основи таких інструментів закріплені в Законах України «Про місцеве самоврядування в Україні» та «Про звернення громадян», особливості застосування — в межах конкретної громади:

у статуті або ухвалених для конкретної громади деталізованих положеннях (рис. 1.3).

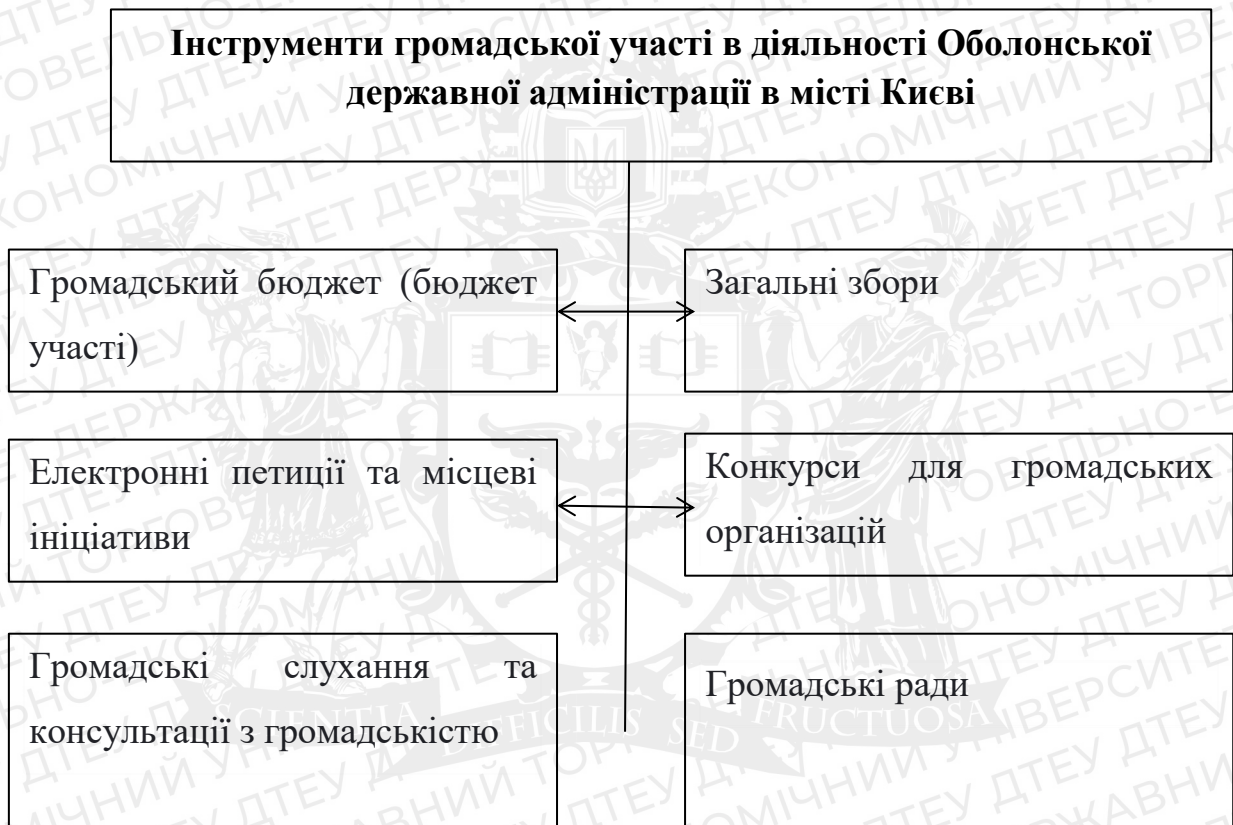

Рис. 1.3. Інструменти громадської участі в діяльності Оболонської державної адміністрації в місті Києві [5]

- **Громадський бюджет (бюджет участі)**

Бюджет участі — це механізм, який дозволяє кожному жителю міста брати участь у розподілі бюджетних коштів на реалізацію проектів для покращення громади шляхом ініціювання проектів або голосування за них.

В Оболонському районі активно долучається до участі в голосуванні біля 10 % жителів. За рахунок громадського бюджету з'являються спортивні та дитячі майданчики, інші громадські простори, а також реалізуються освітні та медичні проекти, важливі для громади (наприклад, лабораторія в дитячій лікарні).

Зокрема, у 2019 році на бюджет було подано 29 проектів на загальну суму понад 21 млн грн, майже 10 тис. киян проголосувало за них.

- **Електронні петиції та місцеві ініціативи**

Електронні петиції та місцеві ініціативи — це колективні форми звернень до міської ради з питань, які належать до компетенції місцевого самоврядування та мають важливе значення для громади міста.

Обидві форми передбачають збір підписів на підтримку, відмінний лише формат збору підписів: на підтримку місцевої ініціативи — у паперовому вигляді, а електронної петиції — на спеціальному сайті.

Звернення чи ініціативи, які набрали необхідну кількість голосів, розглядаються на пленарному засіданні міської ради.

Електронні петиції — зручний для жителів механізм, оскільки не вимагає фізичних пересувань, стояння в чергах. Поширення та рекламу петиції теж можна здійснювати онлайн. Крім того, на сайті кожен відвідувач може ознайомитися зі змістом пропозиції та її підтримати [17].

Мешканці цим інструментом користуються досить активно. Наприклад, 7 липня 2019 року на засіданні постійної комісії було аж 7 петицій на розгляд (які набрали необхідних 500 голосів жителів), а петиція на болючу для містян тему — «Зупинити варварську обрізку дерев» — необхідних 500 голосів набрала за одну добу.

Ці інструменти носять рекомендаційний характер. Головна їхня перевага у тому, що так виносяться на обговорення проблеми чи ідеї, а відповідно — одразу помітно, що найбільше актуально для громади.

- **Громадські слухання та консультації з громадськістю**

Громадські слухання — це заходи, які відбуваються із ініціативи громади міста для розгляду важливих питань місцевого значення із представниками влади [11].

Громадські слухання з питань місцевого значення ініціює громада: до управління «Секретаріат ради» подається пакет документів та підписні листи на підтримку проведення громадського слухання з підписами не менше 75

повнолітніх членів територіальної громади, які постійно проживають у м. Києві.

Громадські слухання зазвичай ініціюють жителі для того, щоб зосередити увагу на певній проблемі. Попри те, що результати слухань не є обов'язковими, це слугує сигналом: існує проблема, яка турбує містян.

Консультації з громадськістю ініціюють представники ОМС, щоб залучити жителів до місцевого самоврядування.

Предмет консультацій з громадськістю — проект важливого нормативного документа міської ради чи її виконавчих органів, а отримані за результатами консультацій пропозиції

повинні бути обов'язково розглянуті. За кожним проектом має бути окремо ухвалене рішення.

- **Загальні збори**

Загальні збори — це зібрання громадян за місцем їхнього постійного проживання для обговорення та ухвалення рішень з питань місцевого значення.

За результатами проведених зборів жителі можуть ухвалити рішення загальних зборів або досягти згоди щодо ініціювання та подання проекту громадського бюджету, колективного звернення чи електронної петиції, внесення місцевої ініціативи, проведення громадського слухання тощо.

- **Конкурси для громадських організацій**

Такий інструмент взаємодії міської ради та громадських організацій працює відповідно до Програми надання фінансової підтримки громадським організаціями на реалізацію соціально-культурних проектів «Зробимо Київ кращим». Основна мета — залучення людських та матеріальних ресурсів громадських організацій та впровадження інноваційних підходів до реалізації соціально-економічної та культурної політики на муніципальному рівні.

Щороку у грудні організації подають свої проекти, протягом січня їх представляють перед конкурсними комісіями (якщо сума фінансової підтримки становить понад 50 тис. грн.).

Наприклад, у 2019 році було подано 117 проектів за різними напрямками: «Культура», «Соціальний захист», «Освіта», «Розвиток громадянського суспільства», «Інформаційні технології та інновації», «Туризм», «Поводження з відходами». Розгляд проектів триває.

- **Громадські ради**

Громадські ради діють як консультативно-дорадчі органи при управліннях міської ради, членами яких можуть бути обрані представники організацій громадянського суспільства [20].

Більшість рад при управліннях міської ради утворені у 2017 році, станом на 2020 рік їх офіційно утворено 26. Проте наразі не можна говорити про успішність таких рад чи тісну співпрацю з профільними управліннями, бо це переважно поодинокі випадки.

Тому діяльність громадських рад варто віднести до інструментів, які потребують доопрацювання.

РОЗДІЛ 2

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ПРОЗОРОСТІ ТА ВІДКРИТОСТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

2.1. Проблемні аспекти здійснення громадського контролю за діяльністю Оболонської районної в місті Києві державною адміністрацією

Наразі адміністративне законодавство в цілому та у сфері громадського контролю зокрема є одним із найбільш нестабільних і нерегульованих з усіх галузей чинного законодавства. На нашу думку, можна виокремити наступні два основні напрями роботи в зазначеній сфері:

- розробка і прийняття окремого закону, який би урегулював питання здійснення громадського контролю в Україні;

- внесення змін і доповнень до чинних нормативно-правових актів з метою удосконалення їх положень, що може бути здійснено найближчим часом [12].

Що стосується першого напрямку, необхідно відзначити, що чинний рівень правового регулювання питань громадського контролю за суб'єктами публічної адміністрації складається із сукупності розрізнених положень окремих законодавчих актів.

У результаті буває складно зрозуміти взаємозалежність деяких норм окремих нормативно-правових актів, а для представників громадськості – визначитись з власними правовими можливостями впливу на діяльність публічних органів, які дефакто фінансуються за рахунок витрат фізичних та юридичних осіб та створенні для служіння суспільству.

Складно виокремити механізми захисту громадськості у сфері здійснення ними контролю, у результаті чого часто громадяни відмовляються від можливостей природної участі в удосконаленні суспільно-політичного життя як на місцевому, так і загальнодержавному рівні тощо.

Наприклад, Законом України «Про звернення громадян» [2] одним із видів звернень названо заяву, яка може відображати повідомлення про порушення чинного законодавства чи недоліки в діяльності підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, народних депутатів України, депутатів місцевих рад, посадових осіб (ст. 3).

Проте положення названого Закону України не поширюються на повідомлення про вчинення злочинів (ст. 12 Закону України «Про звернення громадян»), які між іншим оформлюються також у формі заяв.

Натомість Законом України «Про запобігання корупції» передбачено можливість подання анонімних повідомлень про порушення вимог названого закону (ст. 53), що суперечить нормам ст. 8 Закону України «Про звернення громадян».

Більше того у зв'язку прийняттям Закону України «Про національну безпеку України» втратив чинність закон «Про демократичний цивільний

контроль над Воєнною організацією і правоохоронними органами держави». Останній хоча й не можна було вважати досконалим стосовно урегулювання питань громадського контролю, проте він був набагато детальнішим у порівнянні з чинними положеннями Закону України «Про національну безпеку України».

При цьому нормативно-правове урегулювання сфери громадського контролю з незрозумілих підстав було поглинуто врегулюванням організаційно-правових аспектів діяльності державних органів у сферах національної безпеки і оборони, що має забезпечувати демократичний цивільний контроль (та громадський контроль як його складову) над органами та формуваннями сектору безпеки і оборони.

Тобто де-юре надзвичайно важлива сфера громадського контролю наразі розглядається законодавцем у якості другорядної, такої, що може існувати не для забезпечення національної безпеки, а, як наслідок, бездоганного функціонування системи забезпечення національної безпеки і оборони.

Зазначене, очевидно, не сприяє досягненню мети громадського контролю, значення якого у демократичному суспільстві безупинно зростає.

Крім того, широке застосування та розвиток різноманітних форм громадського контролю в Оболонській державній районній адміністрації м. Києва гальмує низка нормативно-правових та організаційно-функціональних чинників та проблем, з якими стикається громада району, зокрема:

- неузгодженість дій владних інститутів та політична нестабільність;
- непрозорість процесів підготовки та ухвалення рішень органами місцевого самоврядування;
- ухвалення нормативно-правових актів, які ускладнюють чи скасовують процедури, спрямовані на максимальне залучення громадськості до прийняття рішень;
- відсутність механізмів відповідальності депутатів місцевих рад перед своїми виборцями;

- низька обізнаність громадськості стосовно існуючих механізмів впливу на процес діяльності органів місцевого самоврядування;
- недовіра громадськості до органів представницької влади та суспільна апатія;
- недостатній фаховий рівень працівників місцевої влади, органів самоорганізації населення [17].

2.2. Розроблення комплексу заходів по удосконаленню громадського контролю в органах місцевого самоврядування

Пропонуємо прийняти окремий закон, який повинен визначити зміст державної політики щодо реалізації прав фізичних та юридичних осіб щодо здійснення громадського контролю за діяльністю органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб.

На нашу думку, відповідний нормативно-правовий акт може отримати назву «Про громадський контроль в Україні» або Кодекс законів України про громадський контроль (для уникнення дублювання використання двох можливих варіантів назви далі будемо використовувати лише першу з них). При цьому названий закон має об'єднати чинні норми у сфері громадського контролю таких законів України як: «Про Національну безпеку України», «Про звернення громадян», «Про доступ до публічної інформації», «Про запобігання корупції».

Виходячи зі сфери регулювання, маємо думку, що структуру Закону України «Про громадський контроль в Україні» можуть скласти наступні розділи [2].

1. Розділ «Загальні положення». Враховуючи, що закон «Про громадський контроль в Україні» повинен врегулювати порівняно нову та специфічну сферу суспільної діяльності, перша стаття даного нормативного акту має бути присвячена визначенню основних термінів та понять, серед яких пропонуємо закріпити наступні (з їх відповідними визначеннями):

громадський контроль – спостереження суб'єктами громадського контролю за діяльністю органів державної влади та місцевого самоврядування на предмет її відповідності чинному законодавству з метою недопущення порушень стандартів та підвищення показників її ефективності шляхом реалізації відповідним чином встановлених правовими нормами прав;

об'єкт громадського контролю – діяльність, яка втілюється у юридично-значимих діях посадових (службових) осіб органів державної влади та місцевого самоврядування відповідно до покладених на них завдань;

предмет контролю – норми, правила, законодавчі положення, процедури, яких повинні дотримуватись посадові (службові) особи органів державної влади та місцевого самоврядування та порушення яких може бути допущено;

контрольний об'єкт – органи державної влади та місцевого самоврядування;

громадський моніторинг – комплекс заходів, що проводяться громадськими об'єднаннями з метою визначити проблемні питання в діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування.

Крім того у межах Розділу 1 закону «Про громадський контроль в Україні» необхідно урегулювати інші питання шляхом закріплення окремих статей, які узагальнено можуть отримати такі назви та зміст.

Стаття «Основні принципи громадського контролю». Вважаємо, що до принципів громадського контролю за діяльністю органів державної влади та місцевого самоврядування мають бути віднесені:

- верховенство права;
- законність;
- прозорість;
- ефективність та результативність;
- справедливість, об'єктивність та неупередженість контрольної діяльності;

повнота, всебічність та систематичність вивчення предмета громадського контролю;

деполітизація та деідеологізація контролю;

недопустимість зловживання правом здійснення громадського контролю;

принцип невтручання у приватне життя працівників органів державної влади та місцевого самоврядування;

забезпечення захисту прав суб'єктів громадського контролю.

Стаття «Основні завдання громадського контролю».

Основними завданнями громадського контролю є:

здійснення комплексу правових, організаційних, інформаційних заходів, спрямованих на забезпечення виконання органами державної влади та місцевого самоврядування, покладених на них завдань;

сприяння недопущенню відхилень від дотримання законності та дисципліни у діяльності працівників органів державної влади та місцевого самоврядування і усуненню раніше допущених ними порушень Конституції України, законів України, інших правових актів;

здійснення взаємодії між органами державної влади та місцевого самоврядування та інститутами громадянського суспільства;

сприяння реалізації державної політики щодо утвердження і забезпечення прав і свобод людини та громадянина;

сприяння демократизації та профілактичній спрямованості механізму протидії кримінальним та іншим правопорушенням;

пробудження індивідуальної і суспільної самосвідомості у сфері публічної суспільно-корисної діяльності;

розвиток у громадян почуття відповідальності за стан справ щодо протидії суспільно-небезпечним явищам;

підвищення ефективності діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування;

забезпечення стабільності соціальних зв'язків усередині країни та побудова позитивного іміджу держави за кордоном.

- Розділ «Суб'єкти громадського контролю». При поданні системи суб'єктів громадського контролю в Україні вважаємо за необхідне виходити з того, що ними є:

- фізичні особи (громадяни України, іноземці, особи без громадянства), їх об'єднання (громадські організації, які здійснюють діяльність без статусу юридичної особи);

- юридичні особи (громадські об'єднання, якщо вони зареєстровані з отриманням статусу юридичної особи);

- спеціально створювані органи громадського контролю, які функціонують при органах державної влади.

Зокрема, уявляється за необхідне окреслити права та обов'язки відповідних суб'єктів, а також особливості формування та функціонування органів громадського контролю при органах державної влади. При цьому варто передбачити обмеження щодо суб'єктів громадського контролю.

На нашу думку, до таких не можна відносити [22]:

- політичні партії;

- релігійні організації;

- саморегульовані організації, організації, які здійснюють професійне самоврядування;

- асоціації органів місцевого самоврядування та їх добровільні об'єднання;

- неприємницькі товариства, які не є громадськими об'єднаннями;

- неприємницькі товариства, що утворюються актами органів державної влади, інших державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування.

3. Розділ «Проведення заходів громадського контролю та його наслідки». Даний розділ повинен бути присвячений окресленню переліку та змісту заходів громадського контролю в Україні, об'єднавши розрізненні

положення чинних нормативно-правових актів щодо реалізації окремих заходів (способів) громадського контролю, серед яких, на нашу думку, мають бути:

звернення фізичних та юридичних осіб, у тому числі повідомлення про вчинення правопорушень посадових (службовими особами) органів державної влади та місцевого самоврядування;

запит на отримання публічної інформації;

громадська експертиза проектів та чинних нормативно-правових актів;

консультації з громадськістю;

громадський моніторинг [19].

Як уявляється, при розкритті змісту заходів громадського контролю необхідно зосередитись на описанні процедурних аспектів їх реалізації, у тому числі роль органів державної влади та органів місцевого самоврядування у організаційно-правовому та технічному забезпеченні їх втілення.

Окремою статтею має бути вирішено питання про порядок реагування на недоліки (порушення закону, інших нормативно-правових приписів) та врахування думки громадськості у сфері організації діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування.

4. Розділ «Гарантії реалізації громадського контролю». При викладені гарантій реалізації громадського контролю потребують на закріплення та розкриття змісту такі з них як:

юридична відповідальність за порушення прав суб'єктів громадського контролю стосовно здійснюваної ними діяльності;

забезпечення особистої безпеки суб'єктів громадського контролю у описуваній сфері;

фінансове та матеріальне забезпечення громадського контролю в Україні.

Для зміцнення конструктивних відносин, НУО та державних органів

Управління на різних рівнях повинно діяти на основі наступних загальних принципів:

- **Участь**

НУО об'єднують та орієнтуються на погляди своїх членів, груп користувачів та зацікавлених громадян. Цей внесок має велику цінність для процесу приймання політичних рішень, покращення якості, розуміння та тривалих термінів.

- **Характер реалізації політичної ініціативи.** Попередня умова для дотримання цього принципу полягає в тому, що сам процес участі відкритий і доступний, виходячи з узгоджених параметрів участі.

- **Довіра.** Відкрите та демократичне суспільство базується на чесній взаємодії між учасниками та різними секторами.

- **Прозорість, повага та взаємна надійність.**

Дії в суспільних інтересах потребують відкритості, відповідальності, ясності та підзвітності.

- **Незалежність**

НУО повинні бути визнані вільними та незалежними органами щодо визначення їх цілей, рішень та діяльності. Вони мають право діяти самостійно і грати на позиції, які відрізняються від позицій влади, з якими вони можуть співпрацювати.

Відповідно до Європейської конвенції щодо захисту прав людини та фундаментальної свободи (ЕЧПФ), а також відповідна справа Європейського суду з прав людини, ці умови потребують свободи вираження поглядів (стаття 10 ЕЧПФ) та свободи зборів та асоціацій (стаття 11 ЕЧПФ), а також відповідність прецеденту права Європейського суду з прав людини.

Втілення найважливішого внеску НУО без дискримінації процесу прийняття політичних рішень вимагає створення сприятливого середовища.

Умови такого сприятливого середовища включають верховенство закону, відповідність основним принципам демократії, політичної волі, сприятливості законодавства, чітких та точних процедур, довгострокової підтримки та ресурсів для сталого громадянського суспільства та загального простору для діалогу та співпраці.

Ці умови забезпечують конструктивні зв'язки між НУО та органами державної адміністрації в рамках взаємної довіри та взаємного розуміння в підтримці демократії через участь.

У низці європейських країн існують конкретні інструменти та механізми, що забезпечують міжсекторальну підтримку участі громадськості протягом усього процесу прийняття рішень. Це включає, наприклад, забезпечення електронних рішень офіційних органів, надання посадовцям інструментів для полегшення участі та покращення їх розуміння, покращення моніторингу громадської участі тощо [3].

1. Електронна форма участі Е-участь стає стандартом у питанні покращення демократичної практики та участі ГО.

Описані-інструменти, у тому числі центральні електронні портали, електронні консультаційні платформи, інструменти для подання петицій онлайн тощо, можуть бути корисні для забезпечення прозорості, підзвітності та сприяння інституціям, а також стимулювання залучення громадськості. Щоб якнайкраще скористатися ними, необхідно інтегрувати їх в процес прийняття рішень на всіх етапах як для органів влади, так і для кінцевих користувачів.

Розвиток механізмів впровадження та вдосконалення різноманітних форм місцевої демократії та впровадження нових форм місцевої самоорганізації населення має стати підґрунтям життєздатних територіальних громад та ефективним механізмом досягнення сталих тенденцій динамічного соціально-економічного розвитку країни.

2. Покращення розуміння та запровадження моніторингу Слід докласти зусиль для розвитку повноважень та навичок офіційних органів так, щоб вони могли брати активну участь у формулюванні політики, розвитку проекту та участі.

Мобілізація потенціалу може включати навчальні семінари для покращення розуміння ролі ГО та офіційних органів у взаємодії, а також програми обміну для полегшення розуміння реалій іншої сторони. Також

країни можуть організувати моніторинг запровадження регулювання взаємодії з метою оцінювання корисності та практичної імплементації таких заходів.

Такі інструменти для моніторингу також допомагають підвищити обізнаність держслужбовців про важливість та суть запровадження існуючих заходів.

3. Структури для налагодження співпраці З метою спрощення стосунків між офіційними органами та ГО, декількома країнами було створено різні координаційні органи.

До них можуть входити офіційні органи, наприклад контактна особа для ГО в кожному міністерстві чи центральному координаційному органі, координатори чи помічники з участі в кожному міністерстві, спільні структури, до яких входять представники ГО та офіційних органів, наприклад ради чи комітети, робочі експертні групи та інші консультативні органи на різних рівнях влади [19].

Їх основною перевагою є здатність до сталого, глибокого та багатостороннього діалогу між різними сторонами, з наданням їм відчуття співучасті, що підвищує бажання до запровадження прийнятих заходів чи надання допомоги в ньому [9].

4. Засоби правового захисту на випадок недотримання принципів участі Зворотний зв'язок з боку державних органів та засоби правового захисту в разі недотримання гарантій співучасті чи їх порушення є одним з ключових елементів забезпечення довіри у системах співучасті.

Підтримати правове середовище та сприяти практиці співучасті можуть документи, у яких викладено чіткі вказівки та основи надання зворотного зв'язку та звернення до засобів правового захисту у разі виявлення невідповідностей.

Безумовно, у якості належної практики, державами передбачено вжиття заходів у разі недотримання органами влади цих процедур.

Шляхами вдосконалення та розвитку прямої демократії участі на місцевому рівні в Україні повинно стати [5, 12, 19, 26]:

- удосконалення конституційних засад реалізації механізмів безпосередньої участі громадян в управлінні державними та місцевими справами;
- запровадження процедур та стандартів надання адміністративних послуг, які сприятимуть збільшенню участі громадськості в процесах прийняття рішень у період між виборами;
- підвищення інституційної спроможності уряду та спроможності громадянського суспільства здійснювати моніторинг діяльності органів влади;
- підвищення обізнаності громадян про європейські стандарти стосовно належного правління і людського розвитку та переваги / проблеми щодо їх дотримання;
- формування сучасної управлінської еліти, пріоритетами якої мають бути принципи сучасного ефективного демократичного управління;
- підвищення рівня демократичної політичної культури та громадянської свідомості населення;
- подальший розвиток механізмів доступу громадян до процесів підготовки та прийняття рішень органами публічної влади та здійснення громадського контролю за ними;
- створення місцевої нормативно-правової бази щодо участі громадськості в прийнятті рішень та вирішенні питань місцевого значення;
- проведення подальшої модернізації питань регламентації форм та процедур громадської участі у прийнятті рішень органами місцевого самоврядування;
- розвиток локальної нормотворчості, зміцнення правової, організаційної та фінансової автономії місцевого самоврядування;
- приділення достатньої уваги на підвищені якості публічних послуг;
- створення нових сучасних комунікаційних каналів для органів місцевого самоврядування;

- забезпечення умов впровадження політики зв'язків з громадськістю.
- запровадження ініціатив, які сприятимуть зростанню соціального капіталу та розвитку місцевих територіальних громад.

Відсутність або недосконалість конкретних механізмів громадської участі у вирішенні питань місцевого значення суттєво стримує формування ефективної демократичної системи управління та соціально-економічний розвиток суспільства. Сьогодні ще залишається багато нерозв'язаних проблем щодо існування територіальних громад та ефективного управління їх життєздатністю та розвитком, незважаючи на те, що провадяться реформи децентралізації та посилення місцевого самоврядування.

Основне завдання та надія покладаються на розвиток соціального капіталу громади, місцевої демократії, різних форм місцевої самоорганізації та підвищення активності участі населення як дієвого ефективного механізму вирішення питань місцевого значення та зміцнення інституту місцевого самоврядування в контексті становлення добрососуського, належного місцевого врядування [10].

Для закріплення знань про механізми громадської участі найкраще спробувати запровадити їх на практиці у конкретній громаді, а потім скористатися ними для вирішення конкретних місцевих проблем. Для початку слід спонукати місцеву раду до ухвалення положень про порядок реалізації механізмів участі.

Краще, звичайно ж, відразу вести мову про статут громади, однак, як ми вже писали, розроблення та ухвалення статуту може затягнутися, тож можна розпочати з окремих положень: про громадські слухання, про збори громадян за місцем проживання, про місцеві ініціативи. Для цього слід розробити проекти положень, використовуючи зразки, напрацьовані фахівцями та апробовані на прикладі інших громад.

Для цього не потрібно особливих знань чи досвіду – ця задача цілком під силу людині, яка прагне стати фахівцем у суспільній сфері. Особливо, якщо діяти разом з однодумцями.

Далі потрібно зініціювати та організувати громадські слухання для обговорення проектів згаданих положень. Можна також зініціювати скликання загальних зборів та прийняти на них звернення членів громади до місцевої ради про необхідність ухвалення положень. Насамкінець, слід внести проекти положень на розгляд ради у порядку місцевої ініціативи та довести справу до кінцевого результату – до ухвалення органом місцевого самоврядування відповідних рішень [13].

Оскільки для реалізації запропонованих вище рекомендацій буде потрібно застосовувати механізми участі за відсутності порядків їх реалізації, визначених місцевим нормативним актом, то доведеться керуватися безпосередньо нормами Закону України «Про місцеве самоврядування» – заодно буде нагода переконатися у тому, наскільки це проблематично.

Вже на цьому етапі цілком можливо суттєво активізувати громадську активність, популяризувати ідею запровадження механізмів участі, зацікавити співгромадян можливістю впливати на стан справ у громаді, а можливо, й знайти вирішення насущних проблем життєдіяльності села, селища, міста.

Важливо розробити низку заходів для забезпечення відповідності та ефективної участі та реалізації законодавчих гарантій. Для подолання викликів країни доцільно провадити планування людських та фінансових ресурсів для ефективної реалізації процесів участі. Це означає необхідність визначення конкретної особи, яка координуватиме процес, виділення належного фінансування, у тому числі, якщо це необхідно, коштів для більш широкого залучення зацікавлених сторін [4].

Узагальнення пропозицій можна систематизувати в таблиці 2.1

Таблиця 2.1

Узагальнений перелік пропозицій автора (складено особисто)

Напрямок удосконалення	Запропоновані заходи	Очікуваний результат
Розробка та прийняття окремого закону, який повинен визначити зміст державної політики щодо реалізації прав фізичних та юридичних осіб щодо здійснення громадського контролю за діяльністю органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб.	На нашу думку, відповідний нормативно-правовий акт може отримати назву «Про громадський контроль в Україні» або Кодекс законів України про громадський контроль (для уникнення дублювання використання двох можливих варіантів назви далі будемо використовувати лише першу з них).	Названий закон має об'єднати чинні норми у сфері громадського контролю таких законів України як: «Про Національну безпеку України», «Про звернення громадян», «Про доступ до публічної інформації», «Про запобігання корупції».
Впровадження в систему управління на різних рівнях загальних принципів та контроль за їх дотриманням	Впровадження принципів: участі, характеру реалізації політичної ініціативи, довіри, прозорості, поваги та взаємної надійності, незалежності	Зміцнення конструктивних відносин, НУО та державних органів
Адаптація зарубіжного досвіду	Електронна форма участі Е-участь, покращення розуміння та запровадження моніторингу, структури для налагодження співпраці, засоби правового захисту на випадок недотримання принципів участі, зворотний зв'язок з боку державних органів та засоби правового захисту в разі недотримання гарантій співучасті чи їх порушення.	Наближення системи до європейських стандартів

Зазначені рекомендації здатні в повній мірі підвищити ефективність громадського контролю в системі органів місцевого самоврядування. Крім того важливо окрему увагу приділити питанням реалізації запропонованих пропозицій. Таке зауваження ґрунтується на тому, що саме від ефективності реалізації запропонованих напрямів удосконалення залежить ефективність всього процесу реформування.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Громадський контроль можна визначити як форму реалізації конституційних прав громадян на участь в управлінні державними справами, яка проявляється через гарантовану державою та законом можливість спостереження за діяльністю органів публічної влади, звернення для отримання публічних послуг, участь в ухваленні нормативних актів, а також здійснення іншої взаємодії з органами публічної влади під час реалізації ними функцій держави, зокрема й у забезпеченні публічного порядку та гарантуванні безпеки [5].

Об'єктом громадського контролю є діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування, а також різноманітних підприємств, установ і організацій. Також об'єктом громадського контролю може стати поведінка окремих державних або політичних діячів.

Завдання громадського контролю полягає у тому, щоб не допустити дій контрольованих суб'єктів за межами законності та правопорядку, попередити можливі відхилення від намічених цілей, а також інтересів суспільства та його суб'єктів, а у разі появи цих відхилень усунути їх негативні наслідки.

Громадський контроль здійснюється за допомогою прямих (безпосереднє волевиявлення громадян) та непрямих (через органи, утворені громадянами) засобів.

Під засобами громадського контролю мається на увазі дія чи система дій, що використовуються громадянами під час здійснення свого контролю над діяльністю органів державної влади та місцевого самоврядування.

Діяльність Оболонської районної в місті Києві державної адміністрації ґрунтується на засадах законності і персональної відповідальності, проводиться на принципах прозорості, підвищення ефективності прийнятих управлінських рішень і направлена на всебічне задоволення прав і свобод громадян.

Форми участі інститутів громадянського суспільства у Оболонської районної в місті Києві державної адміністрації різняться та набувають відмінних ознак в залежності від прав, які надаються громадянам. При цьому, способи реалізації прав, що надаються інститутам громадянського суспільства є формами участі цих суб'єктів в публічному адмініструванні.

Шляхами вдосконалення та розвитку прямої демократії участі на місцевому рівні в Україні задля підвищення ефективності та прозорості діяльності у Оболонської районної в місті Києві державної адміністрації повинно стати:

- удосконалення конституційних засад реалізації механізмів безпосередньої участі громадян в управлінні державними та місцевими справами;
- запровадження процедур та стандартів надання адміністративних послуг, які сприятимуть збільшенню участі громадськості в процесах прийняття рішень у період між виборами;
- підвищення інституційної спроможності уряду та спроможності громадянського суспільства здійснювати моніторинг діяльності органів влади;
- підвищення обізнаності громадян про європейські стандарти стосовно належного правління і людського розвитку та переваги / проблеми щодо їх дотримання;
- формування сучасної управлінської еліти, пріоритетами якої мають бути принципи сучасного ефективного демократичного управління;
- підвищення рівня демократичної політичної культури та громадянської свідомості населення;
- подальший розвиток механізмів доступу громадян до процесів підготовки та прийняття рішень органами публічної влади та здійснення громадського контролю за ними;
- створення місцевої нормативно-правової бази щодо участі громадськості в прийнятті рішень та вирішенні питань місцевого значення;

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Врублевський О. Що потрібно знати старості про юридичну природу загальних зборів громадян. DESPRO. URL:<https://decentralization.gov.ua/news/10260>.
2. Закон про звернення громадян, 1996 (Верховна Рада України). Відомості Верховної Ради України, 47, 256.
3. Здійснення громадського контролю у зарубіжних країнах. URL:<http://euinfocenter.rada.gov.ua/uploads/documents/29223.pdf>.
4. Кожина А.В. Перспективи розвитку механізмів громадської участі на місцевому рівні. Державне управління: удосконалення та розвиток № 1, 2015. <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1>
<http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=858>
<http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=858>
5. Крупник А. С. Зарубіжний досвід громадського контролю: уроки для України / А. С. Крупник // Ефективність державного управління: Зб. наук. праць ЛРІДУ. — Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2007. — Вип. 14. — С. 146—154.
6. Купрій В. Як оцінка допомагає робити врядування більш відкритим та підзвітним? Національне агентство України з питань державної служби. 2019. URL:<http://www.ua.undp.org/content/dam/ukraine/docs/DG/A4UA.pdf>.
7. Лебідь А. Є, Назаров М. С. Інструменти громадської участі в Україні: навчально-методичний посібник / А. Є. Лебідь, М. С. Назаров. — Суми: Вид-во СумДУ, 2020. — 73 с.
8. Наливайко Л., Орешкова А. Громадський контроль в умовах сучасних євроінтеграційних процесів. Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2015. № 3. С. 47–55.
9. Наливайко О. І. Державний контроль у системі місцевого самоврядування в Україні: проблеми теорії та практики / О. І. Наливайко // Право і суспільство. — 2015. — № 3 (2). — С. 22-28.

10. Неугодніков А. О. Громадський контроль за діяльністю суб'єктів публічної адміністрації: наближення до міжнародних стандартів. LEX PORTUS. 2019. № 6 (20). С. 66–79. URL:<http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/12312/%D0%9D%D0%B5%D1%83%D0%B3%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D0%B2%20%D0%93%D1%80%D0%BE.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

11. Норенко К. Громадський контроль за використанням коштів фондів охорони навколишнього природного середовища. URL:<http://epl.org.ua/wp-content/uploads/2019/03/Instruktsiya-dlya-gromadskosti.pdf>.

12. Пацинський О.С. Громадський контроль як чинник демократичного розвитку держави і суспільства. Юридичний науковий електронний журнал. №11. 2021.http://lsej.org.ua/11_2021/129.pdf

13. Полозенко А. Громадський контроль в організації виборчого процесу в Україні: конституційно-правовий аналіз. Підприємництво, господарство і право. 2017. № 7. С. 80–82.

14. Полтораков О. Громадський контроль над "силовими" структурами в Україні: проблеми та перспективи [Електронний ресурс] / О. Полтораков // Національний інститут проблем міжнародної безпеки. Режим доступу:<http://www.niisp.gov.ua/articles/109/>.

15. Постанова про затвердження Порядку сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади, 2011 (Кабінет Міністрів України). Офіційний вісник України, 86, 100.

16. Пристинська Л. І. Особливості здійснення громадського контролю в системі органів місцевого самоврядування в Україні. 2019. URL:<https://krs.chmnu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/715/1/%D0%B0%D0%B2%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B5%D1%84%D0%B5>

17. Пухкал О.Г. Громадський контроль як важливий чинник демократизації та ефективності державного управління. Інвестиції: практика та досвід № 14/2010. С. 56-58.

18. Результати оцінювання управління фінансами об'єднаних територіальних громад. URL: https://storage.decentralization.gov.ua/uploads/library/file/273/DOBRE_UA_FMA_Results.pdf.

19. Розпорядження про схвалення Концепції створення Національного контактного центру, 2015 (Кабінет Міністрів України). Офіційний вісник України, 98, 154

20. Савчук С. В., Коломийчук Н. М. Теоретичні аспекти громадського контролю. Гроші, фінанси і кредит. 2018. № 24. С. 364–368. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2018/24_2018_ukr/63.pdf.

21. Смоляр О. А. Державний контроль у сфері місцевого самоврядування: особливості правового регулювання / О. А. Смоляр // Проблеми законності. – 2015. – №129. – С. 59-68.

22. Терещенко М. М. Взаємозв'язок державного та громадського контролю як інструмент реалізації публічного управління: автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр.: 25.00.02. Київ, 2020, 20 с.

23. Типове положення про громадську раду при міністерстві, іншому центральному органі виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласній, Київській та Севастопольській міській, районній, районній у м. Києві та Севастополі державній адміністрації, 2019 (Кабінет Міністрів України). Офіційний вісник України, 36, 88.

24. Ткаченко Р. О. Стан та розвиток громадського контролю за діяльністю органів Національної поліції України.

25. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. 2018. № 4. С.198–205. URL: http://www.lvduvs.edu.ua/documents_pdf/visnyky/nvsv/nvsv_04_2018/23.pdf.

26. Kontrola publiczna w Unii Europejskiej. Europejski trybunał obrachunkowy. 2019. 228p. URL: https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/Book_Public_Audit_in_the_EU/Book-Public_Audit_in_the_EU_PL.pdf

АНОТАЦІЯ

Чупахіна А.С. Громадський контроль в органах місцевого самоврядування.

Випускна кваліфікаційна робота присвячена розробці та обґрунтуванню напрямів підвищення прозорості та відкритості органів місцевого самоврядування. Узагальнено механізми здійснення громадського контролю в органах місцевого самоврядування. Проведено оцінку ефективності здійснення громадського контролю за діяльністю Оболонської РДА. Діяльність Оболонської РДА ґрунтується на засадах законності і персональної відповідальності, проводиться на принципах прозорості, підвищення ефективності прийнятих управлінських рішень і направлена на всебічне задоволення прав і свобод громадян. Обґрунтовано проблемні аспекти здійснення громадського контролю за діяльністю Оболонської РДА. Розроблено комплекс заходів по удосконаленню громадського контролю в органах місцевого самоврядування. Запропоновано шляхи вдосконалення та розвитку прямої демократії участі на місцевому рівні в Україні задля підвищення ефективності та прозорості діяльності у Оболонської РДА.

Ключові слова: контроль, громадський контроль, громадська участь, місцеве самоврядування, громадські слухання, бюджет участі.

SUMMARY

Chupakhina A.S. Public control in local self-government bodies.

Public control in local self-government bodies (based on the materials of the State Administration of the Obolon District in the city of Kyiv, Kyiv). The graduation thesis is devoted to the development and justification of directions for increasing the transparency and openness of local self-government bodies. Mechanisms of public control in local self-government bodies are summarized. An assessment of the effectiveness of public control over the activities of the Obolon district in the city of Kyiv by the state administration was carried out. The activity of the state administration of the Obolon district in the city of Kyiv is based on the principles of legality and personal responsibility, is carried out on the principles of transparency, increasing the effectiveness of management decisions, and is aimed at the comprehensive satisfaction of the rights and freedoms of citizens. The problematic aspects of the implementation of public control over the activities of the Obolon district in the city of Kyiv by the state administration are substantiated. A set of measures to improve public control in local self-government bodies has been developed. Ways of improvement and development of direct participatory democracy at the local level in Ukraine have been suggested in order to increase the efficiency and transparency of the Obolon district state administration in the city of Kyiv.

Key words: control, public control, public participation, local self-government, public hearings, participatory budget.

РЕЦЕНЗІЯ

на випускню кваліфікаційну роботу Чупахіної Анастасії Сергіївни
на тему: «Громадський контроль в органах місцевого самоврядування»
виконаної на здобуття ОС «Бакалавр»
за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»
у Державному торговельно-економічному університеті

Ефективність державного управління, його здатність до модернізації значною мірою залежить від рівня комунікації між органами державної влади та інститутами громадянського суспільства. Важлива роль при цьому відводиться громадському контролю, який у цивілізованому суспільстві є невід'ємним елементом системи державно-владних, громадських, гуманітарних та інших відносин. Будь-які питання, пов'язані з функціонуванням державних структур, передусім тих, чия діяльність здатна впливати на права та інтереси громадян, повинні бути підконтрольні суспільству. В першу чергу, мова йде про сфери, пов'язані з бюджетними ресурсами, раціональністю їх використання, контролем над розподіленням тощо. Відтак проблематика здійснення громадського контролю в органах місцевого самоврядування є в сучасних умовах вкрай актуальною.

Представлена на рецензію випускна кваліфікаційна робота вирізняється своєчасністю, оскільки присвячена обґрунтуванню напрямів підвищення прозорості та відкритості органів місцевого самоврядування.

Автором роботи чітко окреслено мету і завдання дослідження, що стосується розробки та обґрунтування напрямів підвищення прозорості та відкритості органів місцевого самоврядування.

У випускній кваліфікаційній роботі узагальнено механізми здійснення громадського контролю в органах місцевого самоврядування; проведено оцінку ефективності здійснення громадського контролю за діяльністю Оболонської районної в місті Києві державною адміністрацією; обґрунтовано проблемні аспекти здійснення громадського контролю за діяльністю Оболонської районної в місті Києві державною адміністрацією та розроблено комплекс заходів по удосконаленню громадського контролю в органах місцевого самоврядування.

У кваліфікаційній роботі витримана і представлена основна її структура, яка вбирає в себе актуальність, мету, завдання, об'єкт, предмет дослідження. Висновки, зроблені автором, цілком відображають зміст, є чіткими, логічними, послідовними і обґрунтованими.

Усе вище зазначене свідчить, що випускна кваліфікаційна робота Чупахіної Анастасії Сергіївни на тему: «Громадський контроль в органах місцевого самоврядування» відповідає вимогам і може бути рекомендована до захисту.

Рецензент

канд. екон. наук, доцент
депутат Бориспільської міської ради

Олена ДОНЧЕНКО

Згода

Я, Чупашина Анастасія Сергіївна

цим засвідчую, що є автором випускної кваліфікаційної роботи на тему:

«Торгівельний контроль в органах місцевого самоврядування»

несу повну відповідальність за достовірність, точність та повноту поданої у роботі інформації, жодна частина роботи не була скопійована, за винятком випадків, коли робиться належне підтвердження у присвоєнні. Я підтверджую, що у роботі не міститься державної таємниці або інформації для службового користування.

Цим засвідчую, що жодна частина цієї роботи не була опублікована мною раніше.

Я даю дозвіл на те, що моя робота буде направлена в інституційний депозитарій Державного торговельно-економічного університету і збережена в базі даних для майбутньої перевірки плагіату.

« 07 » 02 2023 року

Підпис

Прізвище, ініціали

Завідувачу кафедри публічного
управління та адміністрування
Новіковій Н.Л.

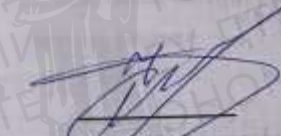
Заява

я, Супакина Анастасия Сергійвна

повідомляю, що за результатами здійснення самостійної перевірки з використання програмно-технічних засобів у наданій кваліфікаційній роботі на тему:
«Тричаровський контроль в офісних документах» не міститься елементів академічного плагіату. У випадках використання прямих запозичень з друкованих та електронних джерел, вказані відповідні посилання.

Робота для перевірки надається у друкованому та електронному варіантах. Електронна версія роботи ідентична з друкованою.

«07» 02 2023 року

(Підпис)